

A migrén tünettana és diagnosztikája, pszichoszociális és társadalmi tehertétele

Néhány adat a háziiorvosi praxisokról

2022-ben:

- 4427 háziorvos praktizált Magyarországon
- 1963 bejelentkezett lakos jutott átlagosan egy háziorvosra
- 13581 összes ellátott eset évente átlagosan, háziorvosonként
- Ez 53 ellátott eset naponta (254 munkanappal számolva)
- Egy betegre átlag 9 perc jut

Forrás: KSH, https://www.ksh.hu/stadat_files/ege/hu/ege0007.html

A fejfájások epidemiológiája

- **Aktív fejfájás prevalenciája: 52%** (n/f: 58/44%)
 - Tenziós fejfájás: 26% (nők: 27%, férfiak: 23%)
 - Migrén: 14% (nők: 17%, férfiak: 8,6%)
- **Migrén + valószínű migrén prevalenciája: 19%**
- Mindkét nemben az aktív korosztályban a leggyakoribb a migrén
- Naponta a világ népességének 7%-a él át migrént

Stovner et al, JHP, 2022

- **A migrén élettartam-prevalenciája 23%** (nők: 33%, férfiak: 13%) - 1999-es adatok (!):

Launer et al, GEM Study, Neurology, 1999

Hány migrénes lehet egy átlagos háziorvosi praxisban?

Az előző ábra adatai alapján:

Egy átlagos 1963 fős praxisban évente:

- 1020 főnek van aktív fejfájása
- 275 fő migrénes
- Egy átlagos praxishoz tartozók közül életében migrénes volt, van vagy lesz: 450 fő

Önálló fejfájások

- Migrén
- Tenziós ff.
- Trigemino-autonom ff-k
- Egyéb ff-k

Tüneti fejfájások

Arcfájdalmak, ritka fejfájások

Tüneti fejfájások: SNNOOP10

SNNOOP10 list of red and orange flags

Neurology 2019 Jan 15;92(3):134-144.

Sign or symptom	Related secondary headaches (most relevant ICHD-3b categories)
Systemic symptoms including fever	Láz, vagy más systemás tünet mellett fellépő fejfájás
Neoplasm in history	Daganatos (malignus) betegség a kórelőzményben
Neurologic deficit or dysfunction (including decreased consciousness)	Tudatzavar, vagy más neurológiai gócjel a vizsgálat során
Onset of headache is sudden or abrupt	Ictalis (ütésszerű) kezdetű fejfájás
Older age (after 50 years)	Idősebb korban (50 év felett) kezdődő fejfájás
Pattern change or recent onset of headache	A korábbiakhoz képest megváltozott, vagy új keletű ff.
Positional headache	Orthostatikus (testhelyzet-változásra kiváltódó) fejfájás
Precipitated by sneezing, coughing, or exercise	Köhögés, tüsszentés, vagy erő kifejtés által kiváltott ff.
Papilledema	Pangásos papilla (Papilloedema)
Progressive headache and atypical presentations	Atípusos klinikai képet mutató, vagy progresszív fejfájás

SNNOOP10 (folyt.)

SNNOOP10 list of red and orange flags

Neurology 2019 Jan 15;92(3):134-144.

Sign or symptom	Related secondary headaches (most relevant ICHD-3b categories)
Pregnancy or puerperium	Terhesség, vagy gyermekágy során fellépő fejfájás
Painful eye with autonomic features	SZemfájdalom lokális autonóm tünetekkel
Posttraumatic onset of headache	Trauma után kialakult fejfájás
Pathology of the immune system such as HIV	Immunbetegség / immunszupresszió mellett kialakult ff.
Painkiller overuse or new drug at onset of headache	Analgetikumok túlzott használata mellett kialakult ff.

Azt gondolják, a tüneti fejfájások
felismeréséhez nagy tudás kell?

Szerintem elég egy TAPASZTALT DOKIII

TAPASZTALT DOKIII

- Tudatzavar, vagy más neurológiai gócjel
- Atípusos klinikai képet mutató, vagy progresszív fejfájás
- Pangásos papilla (Papilloedema)
- A korábbiakhoz képest megváltozott, vagy új keletű fejfájás
- Szemfájdalom lokális autonóm tünetekkel
- Trauma után kialakult fejfájás
- Analgetikumok túlzott használata mellett kialakult fejfájás
- Láz, vagy más systemás tünet mellett fellépő fejfájás
- Terhesség, vagy gyermekágy során fellépő fejfájás
- Daganatos (malignus) betegség a kórelőzményben
- Orthostatikus (testhelyzet-változásra kiváltódó) fejfájás
- Köhögés, tüsszentés, vagy erő kifejtés által kiváltott fejfájás
- Ictalis (ütésszerű) kezdetű fejfájás
- Idősebb korban (50 év felett) kezdődő fejfájás
- Immunbetegség vagy immunszuppresszió mellett kialakult fejfájás

A migrén felismerésének nehézségei a családorvosi gyakorlatban

- Időhiány
 - Fejfájás anamnézis
 - Fizikális és neurológiai vizsgálat
- Diagnosztikus markerek hiánya
- Képalkotókhoz való hozzáférés hiánya
- Az alapellátók attitűdje:
 - Félelem a hibás diagnózistól
 - Bizonytalanság

A migrén tünettana és diagnózisa

1.1 無預兆偏頭痛

Migrén (aura nélkül)

A. 至少有5次能符合基準B-D的發作

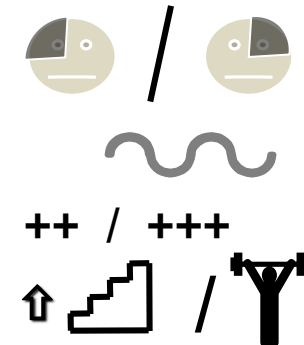
$n \geq 5$

B. 頭痛發作持續4-72小時 (未經治療或治療無效)

4 - 72 h

C. 頭痛至少具下列二項特徵：

1. 單側
2. 搏動性
3. 疼痛程度中或重度
4. 日常活動會使頭痛加劇或避免此類活動（如走路或爬樓梯）

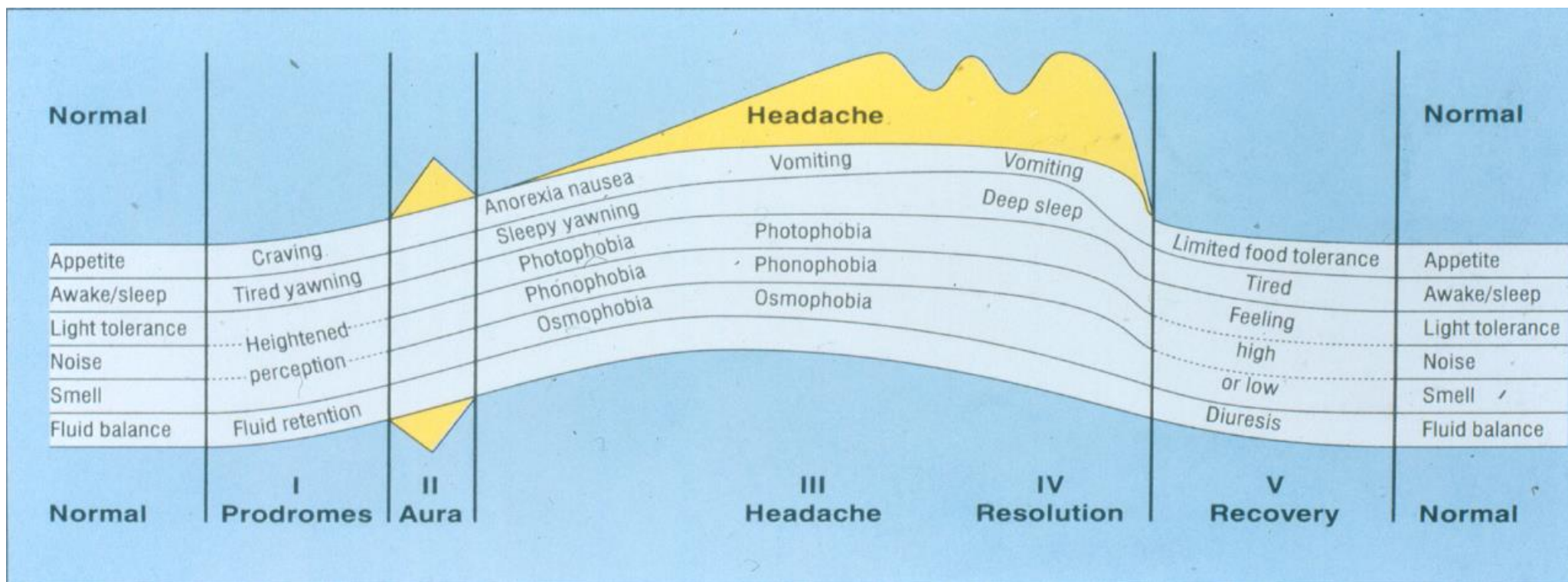
D. 當頭痛發作時至少有下列一項：

1. 噁心及/或嘔吐
2. 畏光及怕吵

E. 非歸因於其他疾患

A migrénroham szakaszai

A migrén diagnózisa: nézzük csak meg alaposan!

Migrén aura nélkül: diagnosztikus kritériumok

A) $n \geq 5$

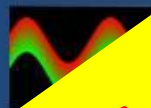
B) 4 - 72 h

C) 2 / 4

1.

2.

3.

+ ++

4.

D) 1 / 2

1.

/

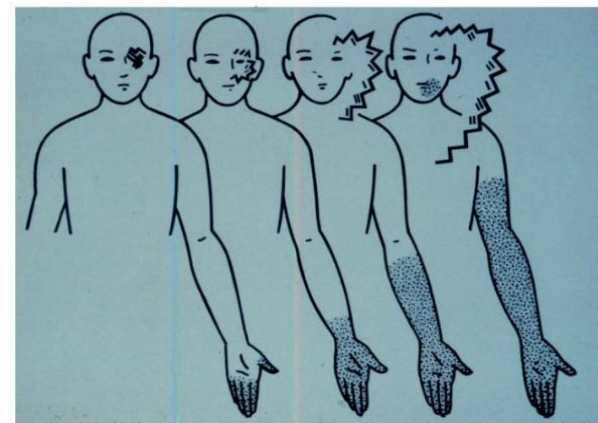
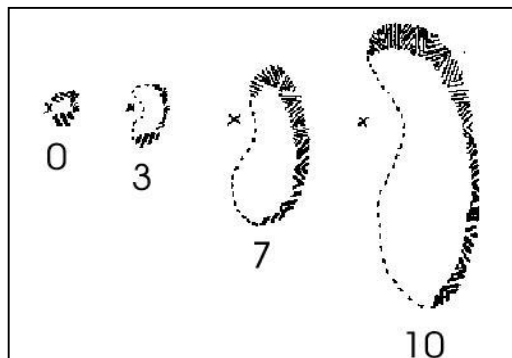
E)

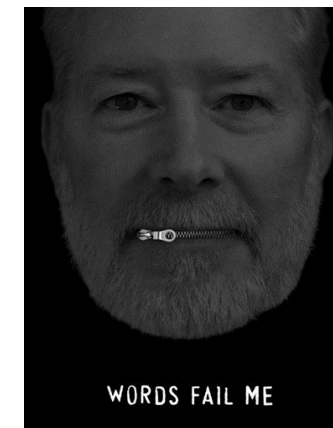
negatív

HOL AZ AURA???

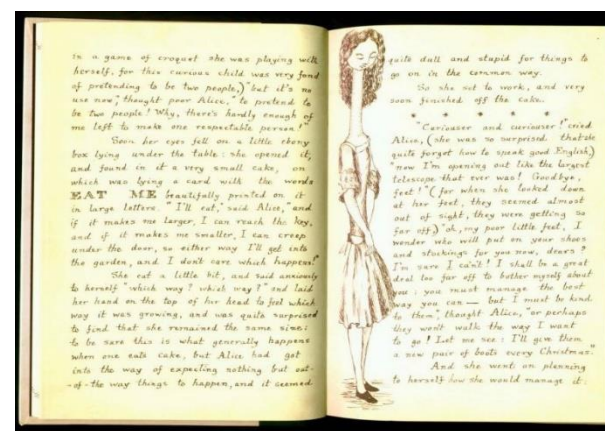
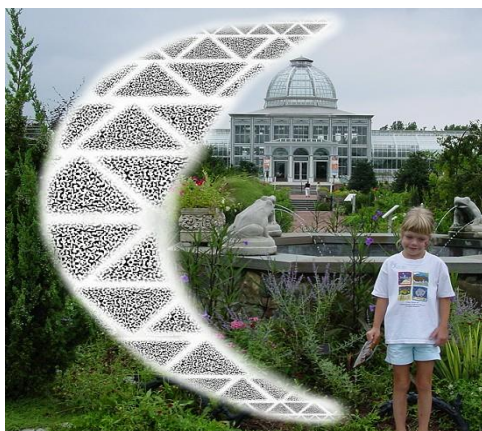
Migrénes auratünetek

Zsibbadás

Beszédzavar

Testvázlat-zavar

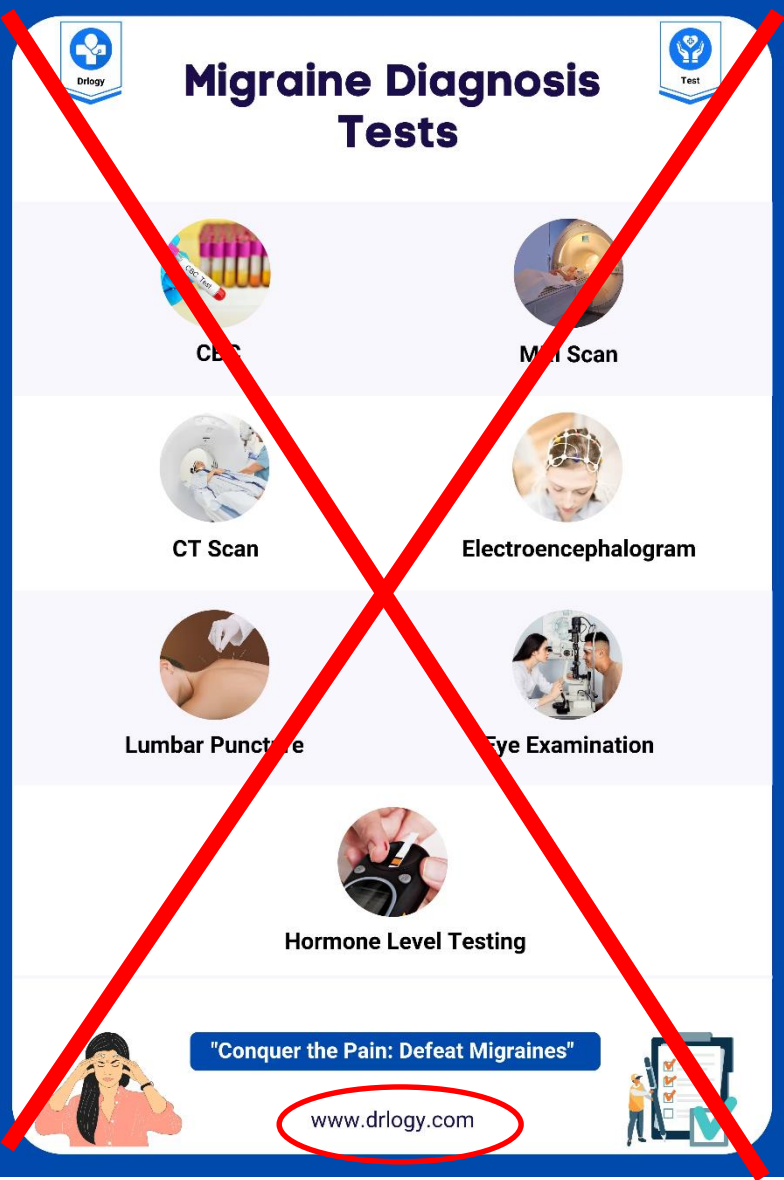
Gyengeség

Differenciáldiagnózis: aura

Klinikai jellemző	Migrén aura	TIA	Ischaemia / vérzés
Tünetek kialakulása	fokozatos	hirtelen	hirtelen
Ha több tünet van, ezek ...	egymást követően jelennek meg	egyszerre jelennek meg	egyszerre jelennek meg
A tünetek	„Pozitív” tünetek, pl. pozitív scotoma, zsibbadás.	„Negatív” tünetek, pl. gyengeség, beszédzavar, érzéskiesés (DE: zsibbadás lehet!)	„Negatív” tünetek, pl. gyengeség, beszédzavar, érzéskiesés (DE: zsibbadás lehet!)
A tünetek megszűnése	Fokozatos, ált. 1 órán belüli (az egymást követő tünetek egymás után szűnnek meg)	Fokozatos, ált. 24 órán belüli (az egymást követő tünetek egyszerre szűnnek meg)	Napok, hetek, hónapok (maradványtünet gyakori)

Szigorúan adott tájékra lokalizált auratünetek organikus betegségre utalhatnak
(AVM, egyéb, a cortexet érintő eltérés)

A migrén diagnózisa

Migraine Diagnosis Tests

The infographic lists the following tests, all of which are crossed out with a large red X:

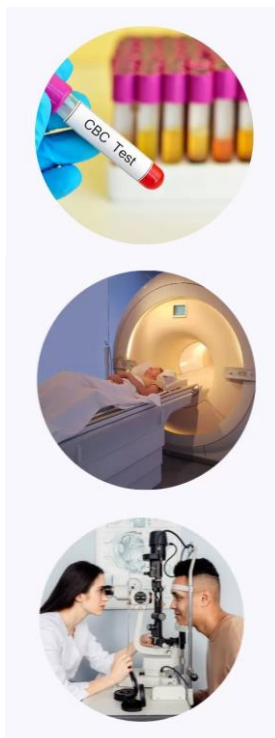
- CEP (Cerebral Electrophysiology)
- MRI Scan
- CT Scan
- Electroencephalogram
- Lumbar Puncture
- Eye Examination
- Hormone Level Testing

At the bottom of the infographic, there is a blue button that says "Conquer the Pain: Defeat Migraines" and a red circle containing the website address www.drlogy.com.

További vizsgálatok

Azt érdemes elvégeztetni, ami előre visz

- Migrén-diagnosztikus kérdőív
- Szükség esetén neurológus v. ff-ambulancia („Ha nem tudod, hogy továbbküldjed-e, küldd tovább!”)
- Laborok: célzottan, ha felmerül a háttérben gyulladás, metabolikus zavar, anaemia, pajzsmirigy-betegség
- Rtg (koponya és nyak): alig van értelme
- Képalkotó: NE rutinszerűen
 - nem a migrén okát mondja meg, hanem organikus okot zár ki
 - ha kell, MRI-t végeztessünk (natív képek + kontraszt nélküli arteriális MRA)
- Szemészet, Fül-orr-gégészet: NE szűrésre!
- EEG: felnőtt fejfájósnál nincs értelme

Migréndiagnosztikus (MDX) kérdőív

1. Az elmúlt 3 hónapban a fejfájás legalább egy napon zavarta önt teendőinek (munka, tanulás, vagy bármely más egyéb elfoglaltság) elvégzésében?

igen ☐ nem ☐

2. A fejfájást lehajlás vagy mozgás felerősíti?

igen ☐ nem ☐

3. A fejfájás alatt, ha teheti, lefekszik?

igen ☐ nem ☐

4. Szokott olyan fejfájása lenni, amit a bevett gyógyszerek nem tudnak megszüntetni?

igen ☐ nem ☐

5. A fejfájás alatt tapasztalható-e az alábbi tünetek közül valamelyik?

	igen	nem
émelygés vagy hányinger	☐	☐
hányás	☐	☐
erős fények zavaróak	☐	☐
erősebb zajok zavaróak	☐	☐
illatok zavaróak	☐	☐

Szenzitivitás: 0,96

Specifititás: 0,61

Osztályozási hiba: 0,11

Pozitív prediktív érték: 0,91

Negatív prediktív érték: 0,81

5 vagy több „igen” esetén a migrén esélye > 90%

Az „igen” válaszok számát adjuk össze. Max összpontszám: 9.

MDX online verzió, 2023

- 12 kérdés, átlagos kitöltési idő: 2 perc (max.: 4:39)
- Automatikusan kiszűri az új keletű fejfájásokat
- Automatikus visszajelzést ad a migrén esélyéről és a teendőkről
- Az eredményt emailen is elküldi

MDX kérdőív – Dr. Ertsey Csaba

ágos | dr-ertsey.hu/mdx-kerdoiv/

Dr. Ertsey Csaba
neuroológus, fejfájás specialista

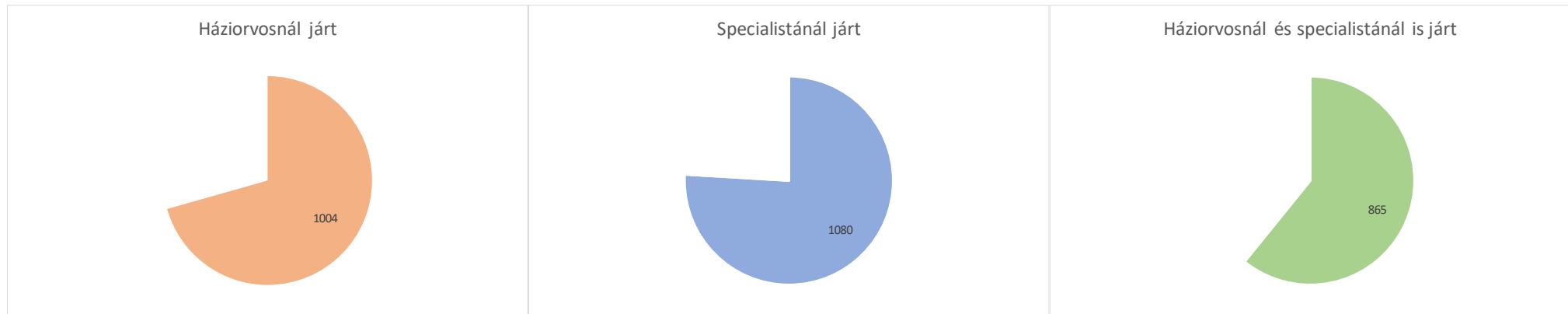
Kezdőlap Mi az a neurológia? Fejfájások ▾ Hasznos Újdonság Kapcsolat

MDX KÉRDŐÍV

Köszönjöm, hogy kitöltötte a kérdőívet. **A kérdőív alapján önnek új keletű fejfájása van, amiről biztonsággal nem dönthető el, hogy migrénes jellegű, vagy más betegség okozza.** A pontos kórisme felállítása és a kezelés megbeszélése céljából **mielőbb forduljon orvoshoz: ha egy hétnél rövidebb ideje van fejfájása, akkor sürgősségi ellátóhoz, egyéb esetben neurológiai szakrendeléshez, vagy fejfájás-ambulanciához!** A fejfájás-centrumok listáját [ide kattintva](#) tudja letölteni (forrás: Magyar Fejfájás Társaság). Igény esetén én is szívesen segítek a [Swiss Medical Fejfájásközpontban](#) (tel.: 0612250566).

MDX-2024 vizsgálat

- Online kérdőív, 1422 válaszadó
- A háziorvosát 1004 fő kereste fel (71%)
- Specialistánál (neurológusnál és/vagy fejfájás ambulancián) 1080 fő volt (76%)
- Háziorvosnál és specialistánál is volt 865 fő (61%)

- Egyáltalán nem járt orvosnál a fejfájása miatt: 184 fő (13%)

MDX-2024: A migrén diagnóza

Az adott ellátónál megjelenők közül migrén dg-t kapott:

- A háziorvosnál megjelentek 68%-a (680 fő)
- A specialistánál megjelentek 84%-a (904 fő)
- Összesen 991 fő kapott migrén diagnózist az ellátótól
- Saját diagnóza szerint a kitöltők 80%-a (1134 fő) volt migrénes
- Az MDX kérdőív alapján a teljes minta 95%-a (1345 fő) volt migrénes
- A specialistánál megjelent 1080 fő közül 139 fő (13%) nem kapott diagnózist (!)

MDX-2024: A migrén diagnózisa 2.

- 865 olyan beteg volt, aki kitöltötte az MDX-et, járt háziorvosnál, és specialistánál is (neurológusnál és/vagy ff ambulancián).
- Közülük
 - A háziorvos diagnózisa alapján 608 volt migrénes
 - A specialista diagnózisa alapján 727 volt migrénes
 - Saját magát 737 fő tartotta migrénesnek
 - Az MDX kérdőíves pontszám alapján 832 volt migrénes
 - 109 fő (13%) nem kapott a specialistától diagnózist
 - Közülük 104 fő esetén az MDX migrént jelzett

MDX-2024: A migrén diagnózisa 3

- A 865 beteg közül a specialista diagnózisa 727 fő esetén volt migrén
 - 82%-uk esetén a háziorvos is felismerte a migrént
 - 97%-uk esetén az MDX kérdőív is migrént jelzett
- A mintában az MDX pozitív prediktív értéke 0.97 volt.
- Ez alapján **a teljes mintában 1300** migrénes lehetett

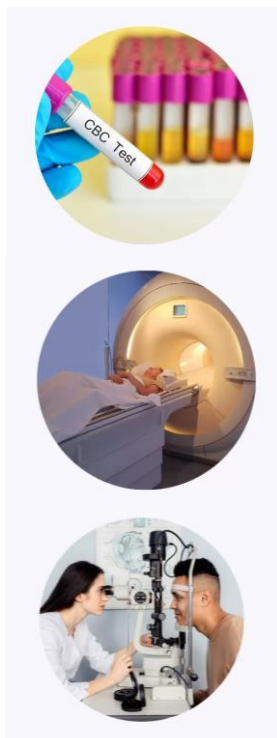
Emlékeztető: migrén dg-t kapott:

- A háziorvosnál jelentkeztek 68%-a (680 fő)
- A specialistánál jelentkeztek 84%-a (904 fő)
- **Még ebben az átlagosnál jóval nagyobb arányban kivizsgált betegcsoportban is rejtve maradhatott a migrénesek 24%-a (309 fő)**
- Az 1422 fős teljes mintában az **MDX talált >160** olyan beteget, aki **nem tudta magáról, hogy migrénes**

További vizsgálatok

Azt érdemes elvégeztetni, ami előre visz

- Migrén-diagnosztikus kérdőív
- Szükség esetén neurológus v. ff-ambulancia („Ha nem tudod, hogy továbbküldjed-e, küldd tovább!”)
- Laborok: célzottan, ha felmerül a háttérben gyulladás, metabolikus zavar, anaemia, pajzsmirigy-betegség
- Rtg (koponya és nyak): alig van értelme
- Képalkotó: NE rutinszerűen
 - nem a migrén okát mondja meg, hanem organikus okot zár ki
 - ha kell, MRI-t végeztessünk (natív képek + kontraszt nélküli arteriális MRA)
- Szemészet, Fül-orr-gégészet: NE szűrésre!
- EEG: felnőtt fejfájósnál nincs értelme
- Pszichológus, pszichiáter: társbetegség gyanúja esetén

Fejfájás-napló

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Fájdalom erőssége *																															
Fájdalom jellege**																															
Hányinger																															
Hányás																															
Fényérzékenység																															
Hangérzékenység																															
Mozgásra romlik a fájdalom?																															
Bevett gyógyszer neve, adagja ***																															
Bevett gyógyszer hatása ****																															
Gyógyszerbevétel után hány órával szűnt meg a fejfájás?																															

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Fájdalom erőssége *																															
Fájdalom jellege**																															
Hányinger																															
Hányás																															
Fényérzékenység																															
Hangérzékenység																															
Mozgásra romlik a fájdalom?																															
Bevett gyógyszer neve, adagja ***																															
Bevett gyógyszer hatása ****																															
Gyógyszerbevétel után hány órával szűnt meg a fejfájás?																															

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
Fájdalom erőssége *																															
Fájdalom jellege**																															
Hányinger																															
Hányás																															
Fényérzékenység																															
Hangérzékenység																															
Mozgásra romlik a fájdalom?																															
Bevett gyógyszer neve, adagja ***																															
Bevett gyógyszer hatása ****																															
Gyógyszerbevétel után hány órával szűnt meg a fejfájás?																															

* 1=enye (munkát nem zavarja); 2=közepes (munkát zavarja); 3=erős (munkát gátolja)

** N=nyomó; G=görcsös; L=lüktető; H=hasító; F=feszítő; E=egyéb

*** pl. 2 Fl= 2 Flector, 1 Ci= 1 Cinie stb. A teljes napi adag jelölendő, szükség esetén a hátlapon részletezhető.

**** M=megszüntette; C=csökkentette; N=nem hatott

Mit okozhat a migrén egy ember életében?

Korábbi hozzászólások megtekintése

Szabolcs B.

Szia!

Sajnos teljesen átérzem, hogy mit írsz/mit érzel.

A család már besokalt, párom feladta, gyerekek megszokták és ha van családi esemény legyintve mondják, hogy anyának megint fáj a feje.

Rengeteg gyógyszert szedek (27 évesen mindenki sokalja, én is) már a gyomrom is kivan.

Lelkileg én úgy érzem szar vagyok... szar anya szar minden.. ráadásul most már mindenki ezt sulykolja. Mert bántja őket, azt hiszik, hogy kifogás, hogy ne vegyek részt az eseményen.

Most úton van a 3. Pocaklakó, nekem hormonálisan van migrénem, úgy néz ki, hogy változott (elviselhetőbb lett, lekopogtam) 🤔😞😞 kíváncsi vagyok, ha megszületik változik e. 😞😞

Ilyen dokinál még nem jártam vele, de néha "csak úgy kellene a fejemet helyretenni" 😞😞😞 teljesen bekattanok néha. Tudom mindenkinek megvan a maga keresztje és mindenkinek a sajátja a legrosszabb, de néha azért na... becsavarodok.

Ráadásnak ugye én szurattam a fülemben migrén pc-t (mind2ben van) és az sem teljesítette a hozzáfűzött reményeket.

Úgy hogy most reménykedek a terhességben és a hormonális javulásban. ❤️

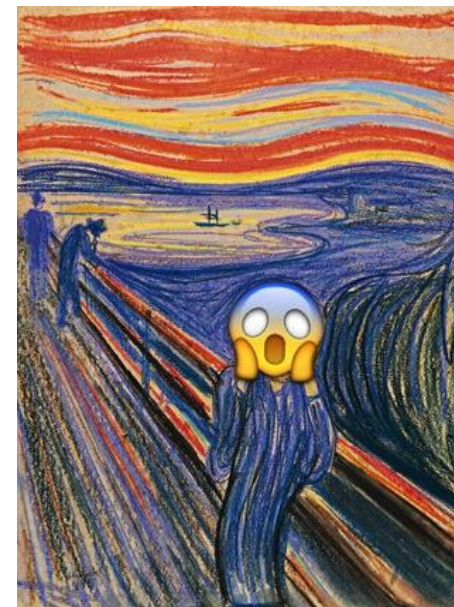
1 hete Tetszik Válasz

6 🍊❤️😞

..

A gyakori epizodikus migrén hatásai az egyén életére

- 90%-nak negatívan befolyásolja az életvitelét
- 68%-nak negatívan hat ki életének meghatározott területeire (munkahely, karrier, családi élet, társadalmi élet)
- 52%-nak negatív hatással van az érzelmi/hangulati életére
- 17%-ban félelemről, elkeseredettségről, katasztrofizáló magatartásról számolnak be
- 14% negatív kognitív hatásokat észlel
- Erős a migrén miatti stigmatizáltság érzése

A migrén miatti stigmatizáltság: Az SSCI-8 kérdőívvel végzett felmérés

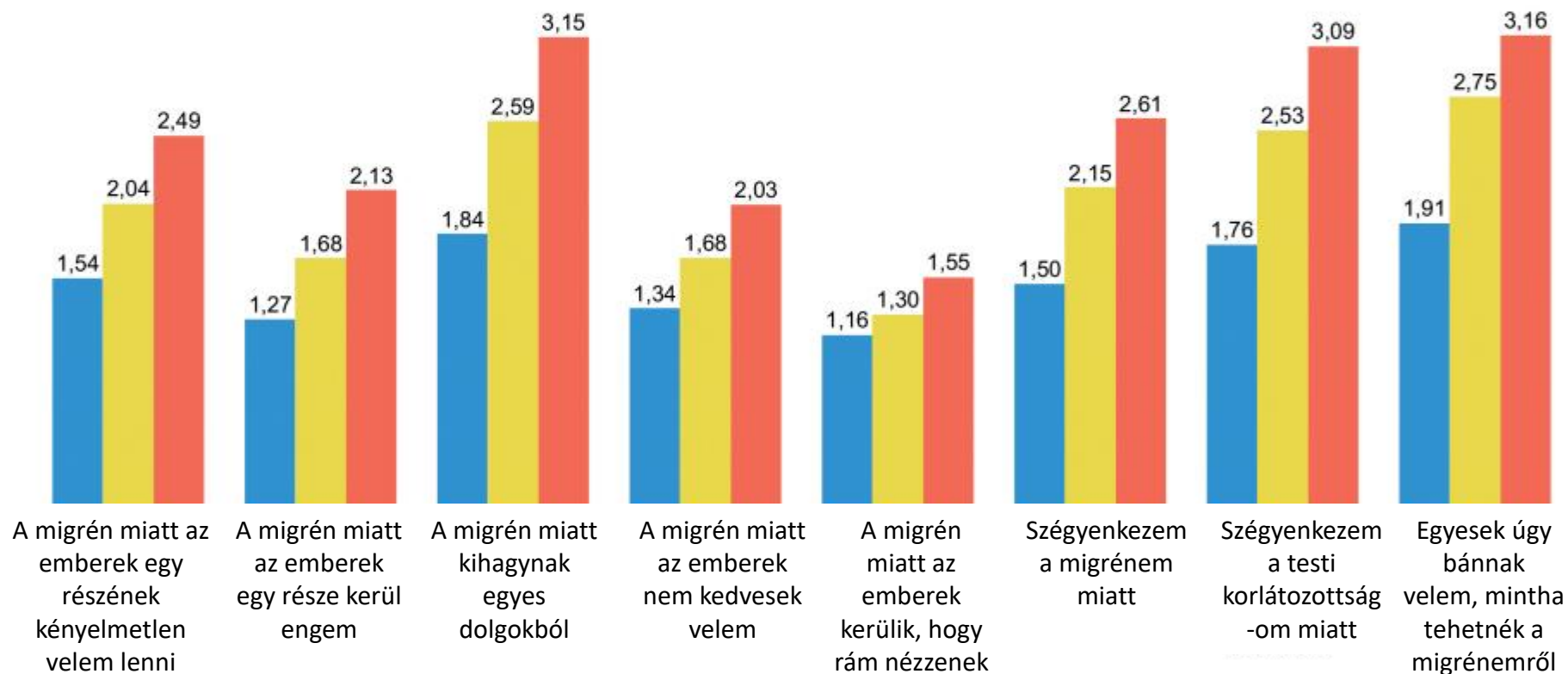
Stigma Scale for Chronic Illness (SSCI) 8-item:

Notes: Sample size for these questions: 3.712 respondents

A migrén miatti stigmatizáltság a migrén súlyosságának függvényében

Mild Moderate Severe

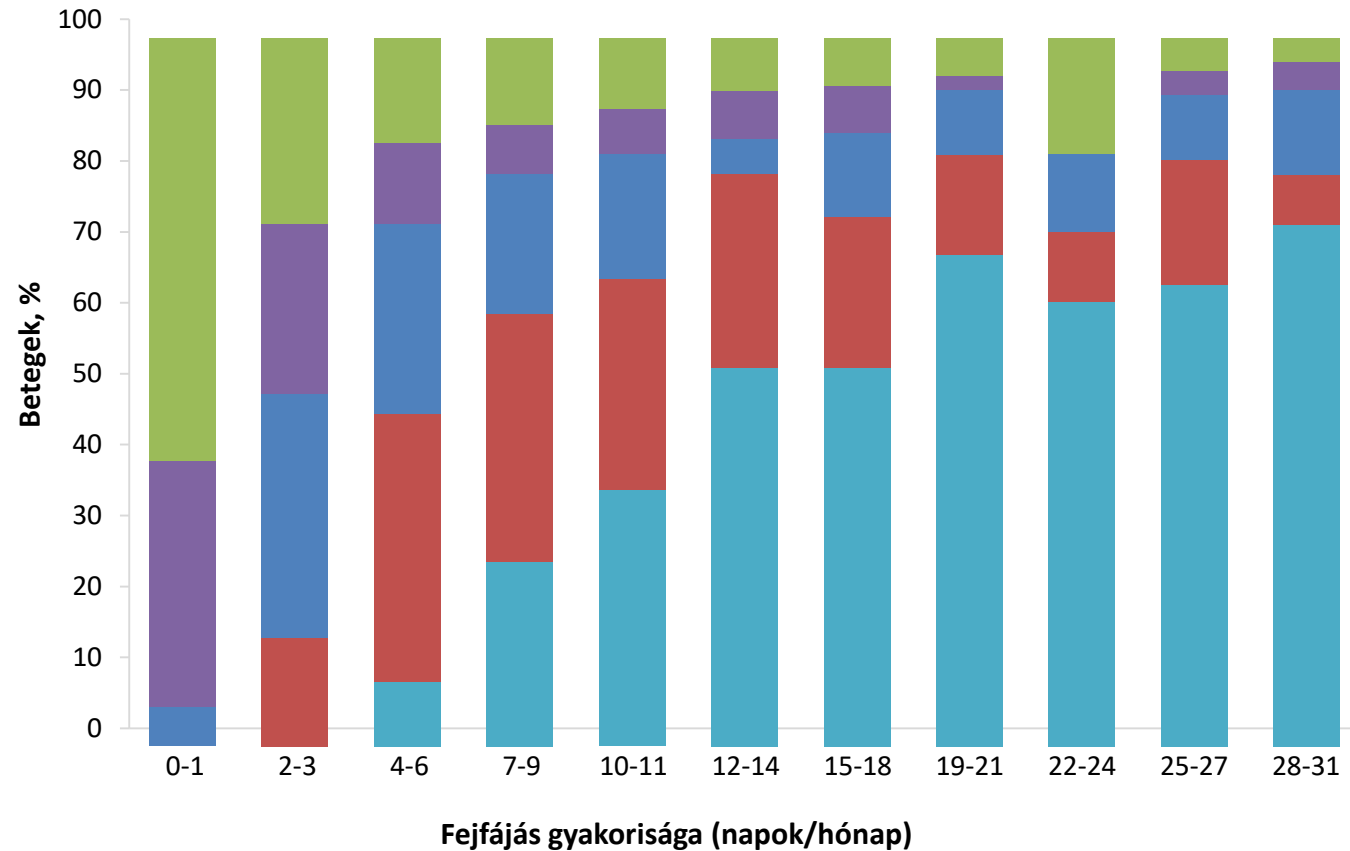

A korlátozottság mértéke a havi migrénes napok számával párhuzamosan nő

Nemzetközi Migrén-teher tanulmány
(N=8281)

MIDAS

Validált, 5-pontos eszköz, mely a migrénnel kapcsolatos kérdéseket tartalmaz a munkából, iskolából való hiányzásra és csökkent teljesítményre, valamint a kihagyott családi, szociális és szabadidős aktivitásokra vonatkozóan

A korlátozottság szintje a MIDAS score alapján

- Kis korlátozottság v. annak hiánya (score 0-5)
- Enyhe korlátozottság (score 6-10)
- Közepes korlátozottság (score 11-20)
- Súlyos korlátozottság (score 21-40)
- Nagyon súlyos korlátozottság (score 41-270)

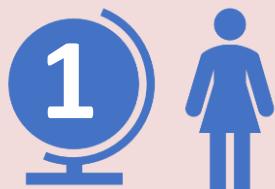
A migrén kihatása a családi életre

- Lakossági mintából kiszűrt >1100 migrénes (USA, UK)
- 85% jelentős nehézséget tapasztalt a házimunka és otthoni teendők terén
- 45% nem tudott részt venni családi programokon, ill. közös kikapcsolódáson
- 32% inkább nem tervezett programot, mert félt, hogy nem tud ezeken részt venni
- A migrén miatt többet vitáztak a partnerükkel (50%) és a gyermekeikkel (52%).
- 36% gondolta úgy, hogy jobb partner lenne, ha nem lenne migrénes
- Mindezeket a migréneselek partnerei is megerősítették

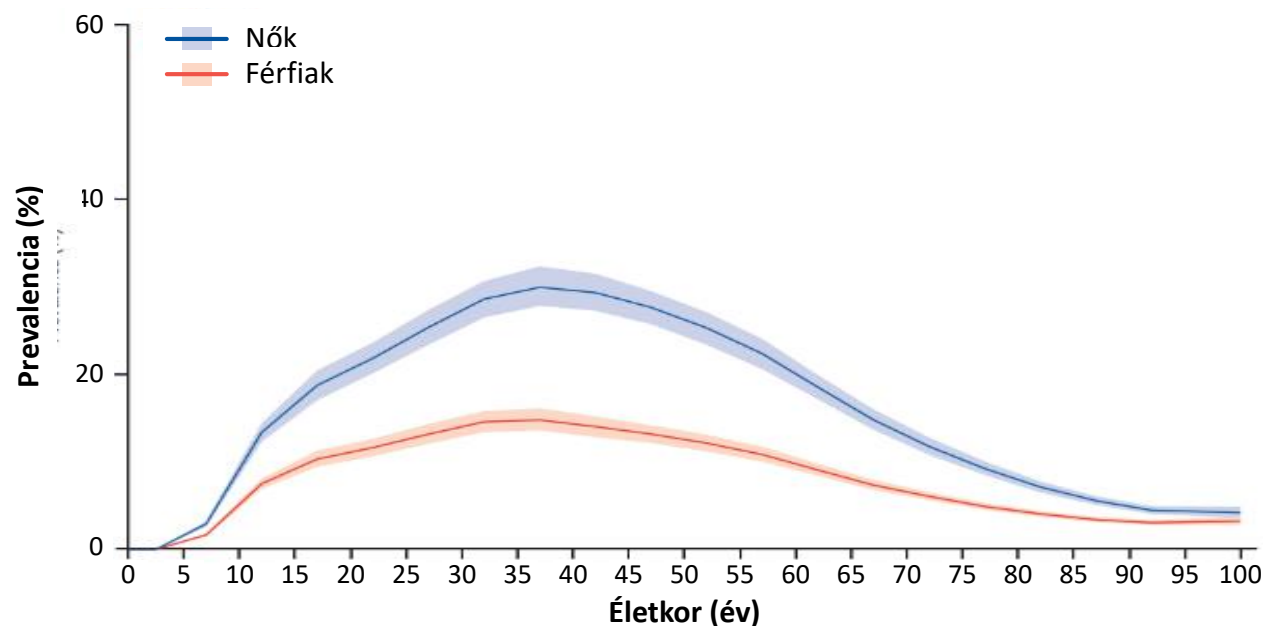
A migrén több mint egymilliárd embert érint világszerte és jelentős terhet jelent¹

A migrén az egészséggel kapcsolatos korlátozottság **második leggyakoribb** oka az általános népességben, de az **első helyet** foglalja el a 15–49 éves nők körében*²

A migrén **3x** gyakoribb nőkben, mint férfiakban³

A migrén globális prevalenciája életkor és nem szerint⁴

Adapted from GBD. *Lancet Neurol* 2018.

1. Ashina M, et al. *Lancet* 2021;397:1485–1495; 2. Steiner TJ, et al. *The Journal of Headache and Pain* 2020;21:137;
3. Ailani J, et al. *Headache* 2021;61:1021–1039; 4. Global Burden of Disease (GBD) 2016 Headache Collaborators. *Lancet Neurol* 2018;17:954–976.

A migrén elsősorban a munkaképes korúakat sújtja, és gyakran korlátozza a mindennapi élettevékenységeket^{1–3}

~90%

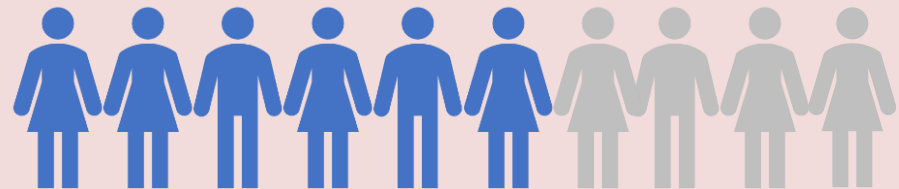
50 éves koruk előtt élik meg az első rohamot,¹
25 és 55 éves kor között fordul elő a legtöbb roham²

11,266 migrénben szenvedő beteg vizsgálata alapján:³

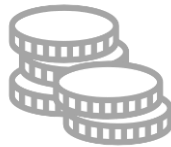
60% több mint egy napot töltött táppénzen

migrén miatt a megelőző hónapban és **52%** mondta, hogy a migrén hatással volt a munkahelyi koncentrációra

59% abbahagyta korábbi hobbiját és **57%** nem járt többet szociális eseményekre

A migrén jelentős gazdasági terhet okoz mind direkt, mind indirekt költségek révén

A migrén becsült éves költsége Európában
2011-ben **50–111 milliárd Euro¹**

Az egy főre eső átlagos éves költség **1222 Euro¹**
Ennek 93%-a indirekt költség¹

Az epizódikus vagy krónikus migrén okozta rokkantság
mértékével egyenes arányban nőnek a költségek^{*2}

1. Linde M, et al. *Eur J Neurol* 2012;19:703–711;

2. 2. Bloudek L, et al. *J Headache Pain* 2012;13:361–378.

A migrén gazdasági teherkéte hazánkban

Költségtípus	Költségelem	További bontás	Kiadás
Direkt költségek	Házi- és szakorvosi vizitek költsége	Alapellátás	866,2 millió forint
		Szakellátás	570,9 millió forint
		Képalkotó vizsgálatok, diagnosztika	3.392 millió forint
	Sürgősségi-ellátás költségei	15,97 millió forint	
	Kórházi ellátás költségei	1.652 millió forint	
	Gyógyszerköltségek	9.355 millió forint	
	Komorbiditások kezelése	1.123 millió forint	
Összes direkt költség			16,97 milliárd forint
Indirekt költségek	Termelékenységcsökkenésből adódó költségek / Kiesett munkanapok		282,343 milliárd forint
	Kiesett munkanapok / Csökkentett hatékonysággal ledolgozott munkanapok		218,533 milliárd forint
	Táppénz-, munkáltatói költségkiáramlás		48,758 milliárd Ft
Összes indirekt költség			549,63 milliárd Ft
TELJES KÖLTSÉG			566,6 milliárd Ft

A migrén gazdasági teherkéte hazánkban

Évente 3 Puskás Aréna

Összefoglalás

- A migrén a második leggyakoribb önálló fejfájás
- A korlátozottság második leggyakoribb oka
- Az egyénre és társadalomra gyakorolt hatása ellenére aluldiagnosztizált, és nem megfelelően kezelt
- A migrén diagnózisa a kritériumok ismeretében általában nem nehéz
- Ebben segítséget nyújthat az MDX kérdőív
- A betegek követéséhez hasznos a fejfájásnapló
- Az alapellátásban is sokat tehetünk a migrénesek állapotának javulásáért

Köszönöm a figyelmet!